

26. 3. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K vyvrácení právní domněnky existence a výše uznaného dluhu

Cílem tohoto článku je představení aktuálního postoje judikatury k vyvrácení právní domněnky existence a výše uznaného dluhu ze strany dlužníka, resp. unesení důkazního břemene dlužníka v případech, kdy věřitel disponuje písemným uznáním dluhu.

Institut uznání dluhu je zakotven v ustanovení § 2053 a § 2054 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Občanský zákoník rozlišuje výslovné a konkludentní uznání dluhu. **Výslovné uznání dluhu** upravuje ustanovení § 2053 občanského zákoníku, podle něhož platí, že *„Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.“*

Ustanovení § 2054 občanského zákoníku pak upravuje tzv. **konkludentní uznání dluhu**, dle něhož se placení úroků považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí. Posledně citované ustanovení také dále stanoví, že *„plní-li dlužník dluh zčásti, má částečné plnění účinky uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu.“*

Zásadním rozdílem mezi výslovným a konkludentním uznáním dluhu je, že pokud dlužník uzná svůj dluh co do důvodu a výše prohlášením učiněným v písemné formě, tak tímto postupem nastanou účinky uznání dluhu, a to i v případě, že v době uznání dluhu byla pohledávka věřitele již promlčena. Naproti tomu u konkludentního uznání dluhu dle ust. § 2054 občanského zákoníku nemůže pouhé plnění ze strany dlužníka vyvolat účinky uznání dluhu v případě, že by předmětná pohledávka věřitele již byla promlčena.

Soudní praxe je dlouhodobě ustálena v názoru, že *„Uznání dluhu je samostatným zajišťovacím institutem; zajišťovací funkci plní tím, že zakládá právní domněnku existence dluhu v době uznání.“*[\[1\]](#)

Aby však uznání dluhu mohlo vyvolat shora uvedené následky, tak je nezbytné, aby uznání dluhu obsahovalo veškeré zákonem požadované náležitosti a bylo učiněno v písemné formě. V písemném uznání dluhu musí být vymezen důvod dluhu a jeho výše. Zákon však nestanovuje způsob, jak mají být tyto skutečnosti vymezeny, přičemž dle aktuální rozhodovací praxe platí, že důvod dluhu a jeho výše nemusí být výslovně uvedeny přímo v písemném prohlášení o uznání dluhu, nýbrž stačí, že *„písemný projev obsahuje takové údaje, ze kterých za případné pomoci výkladu projevu vůle vyjádřeného v posuzovaném právním jednání [...] důvod dluhu a jeho výše nepochybně vyplývají [...]“*[\[2\]](#)

Nejvyšší soud k tomuto dále dodává, že s ohledem na to, že *„uznání dluhu je právním jednáním, pro které je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma (§ 582 odst. 1 věta první o. z.), musí být*

určitost projevu vůle uznat dluh co do důvodu a výše dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; **nestačí, že dlužníku, který jednostranné právní jednání učinil, případně věřiteli, kterému bylo toto právní jednání adresováno, byl jasný jak důvod uznávaného dluhu, tak jeho výše, není-li to poznatelné z textu listiny.** Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob.“[3]

Kromě započetí běhu nové promlčecí lhůty a dalších účinků, které se s uznáním dluhu pojí, je zásadním účinkem skutečnost, že uznání dluhu zakládá domněnku existence dluhu v době jeho uznání, což významně posiluje procesní pozici věřitele v soudním řízení, neboť ten nemusí prokazovat ani existenci a ani vznik dluhu, když důkazní břemeno je přesunuto na dlužníka. Judikatura k tomuto uvádí, že „Uznáním dluhu se zakládá vyvratitelná právní domněnka o existenci uznaného závazku v době uznání. Důsledkem uznání závazku je tedy **přesun důkazní povinnosti (důkazního břemene) z věřitele na dlužníka, na němž tak je, aby prokázal, že závazek nevznikl, zanikl či byl převeden na jiného.** Skutečnost, které svědčí vyvratitelná právní domněnka, není předmětem procesního dokazování, a nebyla-li v řízení domněnka existence uznaného závazku vyvrácena, soud musí mít tuto skutečnost za prokázanou.“[4]

Pokud jde o to, v **jaké míře musí dlužník vyvrátit či zpochybnit existenci či zánik uznaného dluhu**, tak je dlouhodobě judikováno, že dlužník unese důkazní břemeno pouze v případě, že prokáže skutečnosti, které opodstatňují závěr, že uznaný závazek neexistuje.[5] K vyvrácení právní domněnky existence uznaného dluhu však **nepostačuje pouhá pochybnost či nejasné okolnosti vzniku závazku.**[6]

Z konstantní judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že dlužník musí neexistenci či zánik závazku prokázat a nestačí, aby existenci dluhu pouze popřel: „Pozitivní řešení otázky, zda účastník řízení unesl důkazní břemeno či nikoli, však nemůže být založeno na pouhém popření skutečnosti, o jejíž existenci platí vyvratitelná domněnka, když akceptace takového názoru by ve své podstatě popírala smysl institutu vyvratitelné domněnky [...]“[7]

S ohledem na výše uvedené je nutné reflektovat, že uznání dluhu není novým právním titulem závazku[8], ale jedná se o právo akcesorické, což mimo jiné znamená, že „dohoda o uznání dluhu je platná jen tehdy, vznikla - li platně také pohledávka, k jejímuž zajištění má sloužit.“[9] Pokud se dlužníkovi podaří prokázat, že dluh vůbec nevznikl, pak tato skutečnost je způsobilá vyvrátit právní domněnku existence dluhu uznaného písemně co do důvodu a výše.[10]

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Daniela Mašková

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 6073/2017 ze dne 19. 3. 2019.

[2] Tamtéž.

[3] Tamtéž.

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 170/2010, ze dne 23. 9. 2010.

[5] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 362/2005 ze dne 28. 6. 2007.

[6] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2854/99 ze dne 25. 10. 2000.

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2981/2014 ze dne 28. 6. 2016.

[8] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 362/2005 ze dne 28. 6. 2007.

[9] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1171/2000 ze dne 28. 4. 2002.

[10] Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1368/2009 ze dne 28. 4. 2011.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)